

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

II. Ubožne knjige iz c. kr. zaloge šolskih knjig:

Visoki c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani objavlja v uradnem listu nastopno naznanilo:

Z. 54.

L. Sch. R. Die Quote, um welche der Wiener k. k. Schulbücherverlag Armenbücher für das Schuljahr 1891/92 an die hierländischen Volks- und Bürgerschulen abzugeben hat, wurde auf Grund des Erlasses des hohen k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 5. Jänner 1891, Z. 26221 ex 1890, mit 1599 fl. 75 kr. festgesetzt.

Von diesem Betrage entfallen nach Maßgabe des Verhältnisses der schulpflichtigen Kinder auf:

Adelsberg	135 fl. 40 kr.
Gottschée	153 „ 12 „
Gurkfeld	191 „ 01 „
Krainburg	133 „ 19 „
Laibach-Stadt	73 „ 98 „
Laibach-Umgebung	174 „ 31 „
Littai	115 „ 90 „
Loitsch	143 „ 12 „

Radmannsdorf	91 „ 90 „
Rudolfswert	167 „ 69 „
Stein	111 „ 33 „
Tschernembl	108 „ 80 „

Dies wird mit dem Beifügen zur allgemeinen Kenntniss gebracht, dass für das Schuljahr 1891/92 von den k. k. Bezirksschulrathen um den genannten jeweiligen Betrag im Sinne des § 5 der Armenbücherverordnung vom 4. März 1871, Z. 13656, M. V. Bl. Nr. 20, Armenbücher angesprochen werden können und dass die bezüglichen Anspruchsschreiben bis zum 1. Juni 1891 unmittelbar an die Centraldirection der k. k. Schulbücherverläge in Wien einzusenden sind.

Sollte nach Lage der speciellen Verhältnisse eine Mehrabgabe von Armenbüchern sich als nothwendig erweisen, so wären dergleichen Ansprüche mit genauem Nachweis des Bedürfnisses von Seite des betreffenden Bezirksschulrathes an die genannte Centraldirection bekanntzugeben.

K. k. Landeschulrath für Krain.

Laibach am 11. Jänner 1891.

Književnost.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski je razposlal mestnim šolam knjižico:

Egiptovska bolezen na očeh in sredstva s katerimi je moč se boriti zoper njo. Spisal dr. Friderik Keesbacher, c. kr. vladni svetnik in zdravstveni poročevalec za Kranjsko. V Ljubljani. Natisnila in založila Klein in Kovač. 1890.

V navedeni brošurici nabajamo prav zanimive podatke. Koj v uvodu pove nam gospod pisatelj, kakšen namen ima njegov spis: seznaniti ljudstvo z egiptovsko boleznijo, ki se je počela epidemično razširjati. Ljudstvo mora oblastvene ukaze, ki so se radi te bolezniz izdale, podpirati in da to stori, mora biti v tej bolezniz poučeno.

Vsebina je razdeljena na več oddelkov, iz katerih izvemo a) zakaj se imenuje ta bolezen „Egiptovska bolezen“; b) svojstvo te bolezniz; c) kako dolgo traja ta bolezen in kakšen izid more imeti; d) začetek te bolezniz in nje nalezljivost; e) nevarnost te bolezniz; f) kako se obvarovati te bolezniz, kako se boriti zoper

njo. Dalje našteva gospod pisatelj: g) naredbe nasproti bolehnim vojakom; h) naredbe v civilnih zavodih; i) naredbe nasproti ostalemu civilnemu prebivalstvu. — Knjižica je prevod nemške brošure istega pisatelja. Dobro došla je posebno učiteljem, ker mora šola tudi zdravstvo pospeševati. Nobena šola bi ne smela biti brez nje. Posebno na deželi, kjer mnogokrat ni zdravnika dobiti ali pa ga roditelji sploh ne iščejo o pravem času, more učitelj ljudstvu mnogo koristiti, ako pozna svojstva te bolezniz in roditelje in otroke pouči, kaj je storiti, dokler ni prepozno. Želeli je, da visoki deželni odbor nakupi toliko knjižic, da jih more razdeliti med vse šole, kakor je to slavni mestni magistrat storil za ljubljanske šole, kjer je vsak razred in vsak učitelj dobil jeden iztisek. M. J.

Deseto poročilo o delovanji in stanji podpiralne zaloge slovenskih vseučiliščenikov v Gradci, založil in objavil odbor. Iz tega poročila posnamemo, da je imelo društvo v preteklem letu 1483 gld. 4 kr. dohodkov in 898 gld. 66 kr. stroškov;

torej je bilo prebitka 584 gld. 38 kr. Društveni predsednik in blagajnik je dr. G. Krek, c. kr. vseučilišni profesor; tajnik drd. jur. B. Krek; odborniki: F. Krančič, stud. jur.; A. Schwab, cand. med.; J.

Žitek, stud. med.; F. Gestrin, cand. phil.; M. Munih, stud. phil.; namestniki J. Gallé, stud. jur.; H. Šuklje, cand. med.; D. Bleiweis vit. Trsteniški, stud. med.

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

I.

S pivških planjav, 6. svečana 1891.

Gospod urednik! „Na dan sv. Neže se zima v sredo vleže“, tako pravijo, mi pa upamo, da je sedaj tista usodepolna „sreda“ že minila. Tudi mene pesimista bodri nada, da bomo kmalu na boljsem. Ali kaj nada? Nada človeka vodi za nos toliko časa, da ga o njegovi smrti zadnjikrat prevari. Jaz sem sicer uglavil naslov članka „listi slovenskega pesimista“, a na to ne prisezam: 1. ker je baje to uslovje nemškega kovača delo, Nemcu pa ne verujem nobenemu, če me imajo vsi za najbolj intolerantnega učitelja na Kranjskem; 2. pa za to, ker smo Slovenci s svojimi dobrimi in slabimi lastnostimi sploh čudni ljudje, da ne rečem posebneži. To zveni sicer nekako preveč opoprano ali če hočete opaprikano, a gospod urednik, prosim Vas, potrudite se in berite moj list do konca, pa boste spoznali, da trditve ni brez vse opore.

Sedaj, ko upamo, da se zima prevali, ko se bliža zopet divna pomlad (barem v pratki), četudi se je na svečnico medved umaknil (pri nas) v svoj brlog tace lizat, sedaj se budé človeku razni spomini. Spomin je človeku odprta knjiga, kjer usoda črta z robotim prav tesarskim pisalom človeku vesele in žalostne dogodke líki slab gospodar troške in dohodke kar vse v prek, kakor se že vrsté. Tak „resummé“ je seveda te dni tudi meni pokazal slab rezultat — deficit samih dobrih in veselih spominov. Kdo ne bi potem potegnil s pesimisti, s pesimisti, četudi ne baš, kakor pravijo, „der schärferen Tonart.“

Mi, ki smo bili dosedaj v kranjskem učiteljstvu najmlajši in najslabše plačani Benjamini, upali smo, da se nas o novem letu nov zakon spomni ter nam privrže nekaj novčičev. Mnogo ne, a nekoliko več se nam bodo poznali (kadar bodo) kot bi vrgel Žida v pekel. Nadejali, upali smo, pravim. A glej vraga, kjer ga ni! Tista vražja „šrifta“, ki sploh prihaja v nemškem jeziku; sedaj ni prišla v nobenem tudi v nemškem ne, dasi bi jo bil sprejel, ker „soldi“ so le dobri, trdé nekateri. Kljub temu, da se je približala svečnica, ostalo je vse na starem le to ne, da sem jaz začel sv. Blaža „žegen“, ki je letos tudi po starem prišel o Svečnici, jel primerjati z novim zakonom. Ta primerjava mi je vrgla zopet strašno slab „resultat“: sv. Blaža žegen in nov zakon oba jednako pomagata. In človek ne bi potegnil s pesimisti?

Vse kaže torej, da ta „sveti“ pust ne bode kazalo dosti burk uganjati. Zakon je sicer v veljavi,

zakon, a posledica njega, moja „kasa“ ni v veljavi. To me je tudi napotilo, gospod urednik, da sem zbog dolgega časa prijel pero v roko, desno namreč, in Vam potožil svoje nadloge. Vender bi Vam rad še nekaj sporočil. Premišljal sem, kako nadobudilno je za nas, da so se po vseh okrajih naše kronovine ustanovila učiteljska društva. Zadnjega voz je, kakor čujem, spravil na cesto moj vrli prijatelj tam nekje v Velikih Poljanah, za katere pa prav toliko vem, kot za svojo zadnjo uro; le to mi je znano, da je g. Z. to stvar dregal, naposled vender sprožil in to je lepo!

Društveno življenje, ko bi ga bilo kaj dosti, le góji se med nami. To uničuje podlost separatizma in luljiko svoje koristi in častihlepnosti. Med Slovenci sploh velja še stari rek: če sta dva tri dni prijatelja, četrti dan se že štirje prepirajo. Tudi učitelji smo v tem oziru pravi Slovani. Žalibože! V društvu se poravna lahko vsaka malenkostna razlika, osobne mrznje in iskanje svojih koristij. Te smotlake je toliko kot gob po dežju. Samo, samo — gospod urednik, pesimist sem — samo faktičnega, res učiteljski stroki koristnega store naša društva premalo. Seveda so tudi tukaj izjeme, a izjema je izjema. O priliki zborovanja naj bi se obravnaval vsaj po jeden praktičen poskus, kar imajo že naši sosedje na Primorskem po nekod; napeljal naj bi se razgovor o učnih metodah. Mi mlajši bi se s tem kaj naučili, med starejšimi bi se bistrili nazori. Več očij več vidi.

Gospod urednik! To sem hotel povedati ne iz zlobnosti ali kakih drugih namenov, marveč za to, ker se mi zdi stvar res koristna. Nekaj se sedaj le kaže povesod, a to je večinoma le blesteča lupina, druženje je le formalno, vsled ljube navade, koristnega jedra pa jako malo. — A vidim že, da pričakujete, gospod urednik, da mahnem zdaj po kakem društvu; Vi boste vzeli modro in molčé v roko svinčnik, dopis prečrtali in meni ostane potem tolažilo — zopet pesimizem. Ne bom storil tega, ker je sploh tudi že med nami razširjena navada, kakor je rekel Bismark v politiki: ne gledajo toliko, kaj je pisano, ampak, kdo piše. To ni moj namen in učiteljsko društveno življenje ni politika. Vender pa se lahko že vsled tega vzdigne vihar, in kak nasprotnik mi bode očital namene, kakoršnih nikdar nisem imel, ker časi je celo med prijatelji povod prepira vprašanje, kdo več ve? Zdaj pa recite, gospod urednik, da li nismo Slovenci res posebneži? Zato pa naj — neham.

Kar ni prav, ni prav. Ni prav, da je nov zakon podoben sv. Blaža „žegnu“; ni prav, da se v naših